

PISA

Platforma pentru Inițiative
de Securitate și Apărare

PREGĂTIREA CIVILĂ – PARTE A REZILIENȚEI NAȚIONALE

CHIȘINĂU 2023

În contextul invaziei brutale și neprovocate a Rusiei în Ucraina și în speranța însușirii unor lecții, în Republica Moldova se discută mult despre necesitatea modernizării capacităților militare, dar și a rezilienței statului pentru a descuraja sau anihila o potențială agresiune armată sau hibridă. Toate acestea sânt necesare și importante, dar un subiect căruia i se acordă mai puțină atenție în cadrul discuțiilor despre reziliență este – **Pregătirea Civilă**. Acest articol subliniază actualitatea și necesitatea conceptului de Pregătire Civilă pentru Republica Moldova, precum și necesitatea implicării cetățeanului de rând, nu doar a statului, în ridicarea nivelului de Pregătire Civilă a țării.

Pentru început este important să vedem care sunt definițiile *Pregătirii Civile*. Legea 271-XIII, din 09.11.1994 (cu unele modificări ulterioare), "Cu privire la protecția civilă" este, probabil, cel mai apropiat act normativ de ceea ce astăzi numim Pregătirea Civilă. Conform acestei legi, "**Protecția civilă** a Republicii Moldova reprezintă un sistem de măsuri și acțiuni, întreprinse pe scara întregului stat pe timp de pace și de război, în vederea asigurării protecției populației, proprietății în condițiile calamităților naturale și ecologice, avariilor și ..., incendiilor, precum și în cazul aplicării mijloacelor de nimicire moderne." [1] Pentru comparație, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), definește **Pregătirea Civilă** ca "toate mijloacele și măsurile utilizate pe timp de pace, de către agențiile naționale și aliate, pentru a ajuta națiunea să supraviețuiască unui eventual atac și pentru a facilita ca această națiune să poate sprijini mai eficient efortul războiului de apărare." [2] Mai mult ca atât, NATO identifică Pregătirea Civilă ca un pilon central pentru reziliența Alianței și un multiplicator critic pentru apărarea colectivă a Alianței. [3]

La prima vedere, există multe similarități între descrierea Pregătirii Civile definite de NATO și a Protecției Civile definite de legislația Republicii Moldova. Totuși, există și multe diferențe. Legea 271 nu corelează Protecția Civilă la reziliența națională, așa cum o face NATO. Legea 271 este focusată aproape în exclusivitate pe calamități și alte situații excepționale, pe când definiția NATO stipulează clar că Pregătirea Civilă influențează nemijlocit reziliența națională. Cu alte cuvinte, scopul Pregătirii Civile în viziunea NATO nu este doar de a salva vieți omenești, așa cum este, în mare parte, cazul legislației Republicii Moldova. Scopul este mai larg, mai mare – de a spori capacitățile de supraviețuire a națiunii în ansamblu și a crea condiții pentru ca națiunea să riposteze atât calamităților/avariilor, cât și agresiunilor actorilor externi care utilizează diverse instrumente ale puterii în stat.

Mai mult ca atât, NATO argumentează că Pregătirea Civilă are trei funcțiuni de bază – continuitatea guvernării, continuitatea serviciilor de bază ale populației și suportul civil pentru eventuale operații militare. Legea 271 abordează parțial continuitatea serviciilor de bază ale populației, dar nu menționează cum Protecția Civilă asigură continuitatea guvernării sau sprijinul civil pentru eventuale operații militare. Dacă e să facem o paralelă cu evenimentele actuale în Republica Moldova, observăm cum din exterior se încearcă să se influențeze societatea civilă pentru a submina anume acești piloni – continuitatea guvernării și sprijinul pentru eventuale operații militare, ceea ce denotă o Pregătire Civilă vulnerabilă, cel puțin conform definiției NATO.

Un alt factor care se evidențiază este aspectul colectiv în NATO versus aspectul individual/național în Republica Moldova. Legea 271 menționează doar succint "colaborarea internațională în domeniul protecției civile." Aceasta diminuează rolul și aportul real pe care-l pot avea partenerii, precum și percepția cetățenilor despre rolul sprijinului din exterior. Sigur că NATO este o alianță politico-militară și este și firesc să evidențieze aspectul colectiv. Totuși, faptul că Moldova este un stat neutru, nu înseamnă că nu trebuie să integreze partenerii străini pentru atingerea obiectivelor naționale, iar acest fapt trebuie stipulat clar în toate actele corespunzătoare.

[1]Parlamentul Republicii Moldova, Legea nr. 271-XIII, Cu privire la protecția civilă (1994), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=118980&lang=ro.

[2]Civil-Military Cooperation Centre of Excellence, Resilience through Civil Preparedness A CCOE Info Sheet, <https://www.cimic-coe.org/resources/fact-sheets/resilience-through-civil-preparedness.pdf>, tradus de autor.

[3]North Atlantic Treaty Organization, Resilience, Civil Preparedness and Article 3, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm, tradus de autor.

Acestea sunt doar câteva diferențe dintre abordarea națională și cea din Vest în relație cu Pregătirea Civilă. În pofida unor similarități, ca design – *Protecția Civilă*, așa cum este definită în legislația națională, nu acoperă aspectele de bază ale *Pregătirii Civile* așa cum este definită în Vest. Faptul că Protecția Civilă este focusată în special pe un aspect – salvarea de vieți în caz de calamități/avarii și nu încadrează Protecția Civilă în reziliența națională – poate afecta dezvoltarea rezilienței statului pe timp de pace pentru că reziliența nu se creează în timp de criză. Pregătirea civilă necesită educație, resurse, timp, și un efort bine orientat spre obiective clar definite.

Un stat cu o Pregătire Civilă și o reziliență sporită are și o capacitate de descurajare mai mare a amenințărilor externe, deoarece ridică costurile unei eventuale agresiuni armate sau hibride. Este adevărat că descurajarea este dificil de măsurat. Totuși, există exemple, așa ca Israelul, unde se poate de presupus că statul descurajează (cel puțin parțial) eventualii agresori și teroriști, nu numai prin capacitățile sale militare formidabile, dar inclusiv prin Pregătirea Civilă excepțională.[1]

Adițional, un stat cu o Pregătire Civilă bună oferă conducerii politice a statului mai multe opțiuni în luarea deciziilor. Aceasta ar face Moldova mai antifragilă, mai capabilă să reziste și să se adapteze la acțiuni naturale dăunătoare sau acțiuni din exterior. Spre exemplu, miza Rusiei în bombardarea infrastructurii energetice a Ucrainei a fost să impună suferințe umane inacceptabile și astfel, să forțeze conducerea politică a Ucrainei la negocieri favorabile Rusiei.[2] Dar datorită Pregătirii Civile la capitolul continuării serviciilor esențiale, inclusiv cu ajutorul partenerilor, conducerea politică a Ucrainei a avut opțiunea de a continua rezistența.

Nu în ultimul rând, un stat cu o Pregătire Civilă avansată ridică încrederea cetățenilor în propriul stat și în conducerea acestuia. Este evident că atunci când societatea se simte în siguranță, când simte că statul are capacitățile necesare de a interveni în caz de calamități sau efecte din exterior, încrederea în stat crește. Și invers, ca și în cazul cutremurului din Turcia, când anumite evenimente dezvăluie goluri în Pregătirea Civilă, atunci se pune presiune pe conducerea statului.[1] Prin urmare, Pregătirea Civilă nu este o condiție suficientă pentru încrederea cetățenilor în statul lor, dar cu siguranță este o condiție necesară.

Chiar dacă rolul statului este foarte important în dezvoltarea Pregătirii Civile, cetățenii tot au un rol destul de însemnat. Interpretări pot fi multe, dar cert este că fără implicarea cetățeanului, va fi foarte greu pentru țară să atingă un nivel acceptabil al Pregătirii Civile. În primul rând, cetățeanul trebuie să conștientizeze că Pregătirea Civilă este necesară pentru supraviețuirea lui și a celorlalți concetățeni. Pentru aceasta este nevoie de educație, informare, gândire critică. Societatea trebuie să înțeleagă avantajul pe termen mediu și lung în detrimentul avantajelor pe termen scurt.

În al doilea rând, cetățeanul și societatea trebuie să accepte și să sprijine investițiile într-un domeniu care la prima vedere nu-i afectează direct. Aceasta nu este ușor. Vedem cu toții astăzi cum o parte din societatea Republicii Moldova se revoltă din cauza cheltuielilor adiționale în diversificarea sectorului energetic sau din cauza cheltuielilor pentru consolidarea capacității de apărare a statului, chiar dacă aceste investiții contribuie la securitatea tuturor.

Nu în ultimul rând, odată ce capacitățile de Pregătire Civilă sunt create, cetățeanul trebuie să fie destul de disciplinat pentru a executa ceea ce autoritățile solicită în situații de criză.

[4]Israeli readiness, preparedness set an example, National Guard, <https://www.nationalguard.mil/News/State-Partnership-Program/Article/2025231/lengyel-israeli-readiness-preparedness-set-an-example/>, tradus de autor.

[5] Russia targets Ukraine energy and water infrastructure in missile attacks, The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2022/oct/31/russian-missiles-kyiv-ukraine-cities>, tradus de autor.

[6]Erdogan's grip on power threatened by devastating earthquake, AsiaTimes, <https://asiatimes.com/2023/02/erdogans-grip-on-power-threatened-by-devastating-earthquake/>, tradus de autor.

Cu alte cuvinte, dacă se recomandă adăpostirea, cetățeanul se adăpostește; dacă se cere crearea unor rezerve de apă, medicamente și produse alimentare, cetățeanul le creează; dacă se recomandă micșorarea consumului de energie, atunci cetățeanul execută. Ceea ce observăm astăzi sunt acțiuni opuse din partea unei categorii de cetățeni. Într-o situație în care Moldova este supusă unui spectru larg de acțiuni subversive/hibride, unii cetățeni sunt susceptibili manipulării și în loc să urmeze ceea ce solicită conducerea Republicii Moldova, ei întreprind acțiuni care fac statul mai vulnerabil acțiunilor din exterior și mai fragil.

În concluzie, Pregătirea civilă este absolut necesară pentru reziliența Republicii Moldova. Deși legislația națională abordează parțial acest concept, sunt mai multe aspecte care necesită actualizate ori incluse. Dacă statul alocă resursele necesare, iar cetățeanul conștientizează și sprijină aceste alocații, atunci Pregătirea Civilă cu siguranță va avea un impact pozitiv asupra capacităților de reziliență a statului și indirect va crea condiții pentru prosperitate. Important e ca toți să înțeleagă că implementarea cu succes a acestui concept depinde nu doar de efortul statului, dar și de aportul fiecăruia dintre noi.